

Forslag Kristelig Folkeparti

Halden kommune

Økonomiplan 2023–2026

19 forslag til å skape en bedre kommune

Innledning

Økonomiplanen 2023–2026 viser en retning for kommunens arbeid de neste årene. Samtidig vil noen av de viktigste grepene Halden kommune må gjøre økonomisk fremover, som ny skolestruktur og barnehagestruktur, komme til politisk behandling litt senere i år.

KrF støtter de overordnede tiltakene som er skissert i kommunedirektørens forslag til økonomiplan. Vi kommer derfor ikke med forslag til større endringer. Derimot kommer vi med en del forslag vi mener bør innarbeides i fremtidige budsjetter og økonomiplaner. Vi peker på områder det bør arbeides videre med, og disse munner ut i konkrete forslag til vedtak.

Formelt er KrFs forslag til økonomiplan å anse som et endringsforslag til kommunedirektørens forslag.

19 forslag til å skape en bedre kommune

Tidlig og god informasjon

Flere ganger understreker kommunedirektøren behovet for omstilling og effektivisering av driften. Dette er nødvendig hvis Halden kommune skal greie å levere gode tjenester også i årene fremover. Men mer dette vektlegges, viktigere blir også behovet for jevnlig og god informasjon. Flere ganger de siste årene har det fra innbyggere kommet fram usikkerhet og angst for varslede endringer. Selv om kommunen ofte sier at angsten er unødvendig og mer bunner i rykter og antakelser enn fakta, så viser dette like fullt hvor viktig det er å arbeide enda mer med god og tidlig kommunikasjon.

Forslag 1: Ved planlagte endringer av tjenestetilbudet bes kommunedirektøren intensivere sitt arbeid for tidlig og god informasjon, og at det så tidlig som mulig opprettes god dialog med de brukerne dette vil omfatte.

Innbyggere som strever med digitaliseringen

Kommunedirektøren fremhever behovet for en enklere hverdag for innbyggerne, ofte ved hjelp av digitale løsninger. Samtidig som KrF støtter dette, vil vi peke på at ikke alle opplever at digitalisering gjør hverdagen enklere for dem, men heller vanskeligere. Det er derfor viktig at det samtidig med digitalisering også settes av nødvendige ressurser overfor dem som har problemer med den økte digitaliseringen.

Forslag 2: Ved økt digitalisering av tjenester overfor innbyggerne bes kommunedirektøren også sikre at det finnes andre løsninger for dem som har problemer med en slik digitalisering.

Psykisk uhelse og rusavhengighet

KrF støtter kommunedirektørens ønske om å trappe opp arbeidet med å forebygge og behandle psykisk uhelse og rusavhengighet. Dette er et område som må prioriteres.

I flere år har det vært snakk om å gi sterkt rusavhengige et egnet botilbud. Dessverre har dette ennå ikke kommet på plass. KrF mener at det er viktig at man nå finner en god løsning for denne gruppen mennesker.

Forslag 3: Ved økte rammer til kommunen prioriteres mer midler til å forebygge og behandle psykisk uhelse og rusavhengighet.

Forslag 4: Kommunedirektøren intensiverer arbeidet med å få på plass robuste boliger for mennesker med store rusutfordringer.

Eldreomsorg

Antall eldre vil øke kraftig i årene fremover, deri også behovet for økt helsehjelp til denne aldersgruppen. Samtidig vil også antall demente øke. Det legges opp til at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Det er en god strategi, men for at dette skal være gjennomførbart, er det viktig at hjelpebehovet overfor denne gruppen styrkes.

Helse- og mestringsplanen som nå sluttbehandles, vil legge føringer for strategien fremover. Det er viktig at dette følges opp med en konkret plan for hvordan man skal løse de utfordringene man her står overfor.

Med økende antall eldre blir det også stadig viktigere at det finnes positive aktiviteter og sosiale samlinger for å forebygge ensomhet blant denne aldersgruppen. Dette kan forebygge ensomhet og hjelpe flere eldre til å bo hjemme lengst mulig. Noen kommuner har i den anledning bygget opp et seniorsenter / Senior Arena, alene eller i samarbeid med frivillige. Dette bør regnes som en del av kommunens folkehelsearbeid. Mulighetene er mange og trenger å utredes nærmere.

Forslag 5: Kommunedirektøren bes utarbeide en langsiktig plan for opptrapping av antall sykehjemsplasser.

Forslag 6: Arbeidet til demenskoordinatoren styrkes gradvis til et helhetlig demensteam.

Forslag 7: Kommunedirektøren bes utarbeide forslag til flere dagplasser og avlastningsplasser for demente hjemmeboende.

Forslag 8: Kommunedirektøren bes utrede muligheten for et sentralt beliggende seniorsenter / Senior Arena som et samlingssted for gode aktivitetstilbud for hjemmeboende eldre.

Økte strømgifter

Både kommunen og dens innbyggere merker økte strømgifter. Mye tyder på at strømprisene vil forbli forholdsvis høye også de neste årene. Samtidig vil dette føre til økt overskudd for Østfold Energi, og dermed også økt utbytte til Halden kommune. Disse tingene bør ses i sammenheng. Samtidig bør kommunen øke sin innsats for energiøkonomisering i kommunale bygninger ytterligere.

Forslag 9: Økt utbytte fra Østfold Energi brukes bl.a. til å kompensere kommunens egne økte strømgifter, til økt innsats for energiøkonomisering og økt sosialhjelp til innbyggere som trenger mer støtte på grunn av høye strømgifter.

Selvkost

I en del år har det vært høyt tempo i utskifting av vann- og avløpsledninger. Dette har vært helt nødvendig å gjøre. Også i planperioden er det planlagt fortsatt høy aktivitet. Samtidig varsles det økt prisvekst og usikkerhet i markedet. For å hindre ytterligere økning av innbyggernes egenandel, økes ikke investeringene til området, selv om dette kan føre til at noen prosjekter må utsettes noe.

Forslag 10: Selv om anleggsutgiftene innen vann og avløp øker, skal ikke den årlige rammen på investeringer innen området økes.

Den norske kirke

Gjennom flere år har kirkelig fellesråd fått en del lavere tilskudd enn sammenlignbare kommuner. Som kommunedirektøren skrev i sitt budsjettforslag for 2022, har kommunen «en særskilt forpliktelse til å sikre den lokale kirke forutsigbar økonomi». Dette er viktig for å ivareta bl.a. drift av byens kirkegårder og gravlunder, noe som er en viktig del av vår felles kulturarv og et område som i svært stor grad berører innbyggerne. Med en beregnet deflator i økonomiplanperioden på 2,89 %, bør tilskuddet til kirkelig fellesråd derfor ligge litt høyere enn dette også de neste årene.

Det er satt av noen investeringsmidler til kirkelige formål de første årene av planperioden. Også for de senere årene bør det innarbeides investeringsmidler til dette.

Forslag 11: Tilskuddet til kirkelig fellesråd øktes litt høyere enn deflator i planperioden.

Forslag 12: Det innarbeides investeringsmidler til kirkelige formål også for de siste årene av planperioden, etter prioritert forslag fra kirkelig fellesråd.

Investeringer

KrF har lenge pekt på at kommunens investeringsnivå er for høyt. KrF støtter derfor kommunedirektørens forslag om å utsette investeringer til ny svømmehall noe. I kommunestyret juni 2021 i sak om ny svømmehall foreslo KrF at det utredes muligheten for og konsekvensen av forlenget bruk av Remmen svømmehall. Etter kommunedirektørens forslag om å utsette investeringene til ny svømmehall, har KrFs forslag fått ny aktualitet.

Forslag 13: Kommunedirektøren bes utredes muligheten for og konsekvensen av noe forlenget bruk av Remmen svømmehall.

Driftsutgiftene

Vi må sikre oss at driftsnivået til Halden kommune er bærekraftig over tid. For at kommunen skal kunne gi et godt tilbud av kommunale tjenester til alle aldersgrupper, må det gjøres strukturelle endringer for barnehager og skoler. Samtidig er det nødvendig kritisk å gå gjennom også andre deler av kommunens driftsbudsjett.

Et område som naturlig peker seg ut å se på, er tilskuddet til Det Norske Blåseensemblet (DNBE). Selv om KrF primært ønsker å beholde DNBE i Halden, mener vi allikevel at kommunen bør ta en grundig vurdering av effekten av å være vertskommune for DNBE satt opp mot kommunens økonomiske bidrag. I denne vurderingen bør det også tas med hvilke positive og negative effekter det kan få for Brygga kultursal hvis DNBE ikke lenger har sitt tilhold der.

Forslag 14: Kommunedirektøren bes legge fram en grundig vurdering av effekten av å være vertskommune for DNBE satt opp mot kommunens økonomiske bidrag.

Miljø

KrF støtter opp om et økende fokus på miljøspørsmål i kommunen. Men som det påpekes, er det også viktig at vi ikke bare ser på våre lokale utslipp, men også på utslipp andre steder som følge av vårt eget forbruk. Halden – og Norge – har et meget høyt forbruk som medfører store klima- og miljøutfordringer. I dag forbruker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden. Dette er en etisk utfordring som må omsettes i målrettet politisk handling. En grønn omstilling må innebære avmaterialisering og mer bærekraftig forbruk og produksjon. Halden kommune – og Haldens innbyggere – bør ta en mer aktiv del i dette.

I forslaget til økonomiplan er nevnt flere konkrete klimatiltak. Denne listen skal utvides ved fremlegg av klimabudsjettene. Et aktuelt tiltak kan være å støtte omlegging fra engangsbleier til tøybleier. Dette vil redusere avfallsmengden fra småbarnsfamilier betraktelig, og ifølge beregninger som er gjort, totalt sett være et godt miljøtiltak. Dette er en ordning som er innført i flere andre kommuner, bl.a. i Oslo.

Forslag 15: Kommunedirektøren bes utarbeide en holdningskampanje for større bevissthet rundt forbruk, gjenbruk og reparasjon.

Forslag 16: Kommunedirektøren bes legge fram forslag om tilskudd til barnefamilier som vil gå over fra engangsbleier til tøybleier.

Høgskolen i Østfold

Med 4 400 studenter samlet på Remmen, i tillegg til ansatte, utgjør dette et betydelig antall mennesker. Sannsynligvis vil HIØ bestå på Remmen også i årene fremover. Men det har blitt mer og mer klart at tilbudet til studentene her må styrkes. Dette er et arbeid som bør få stor prioritet de neste årene. Arbeidet for å styrke samarbeidet med Høgskolen i Østfold og studentenes tilknytning til Halden, bør derfor omtales i kommunens økonomiplaner og budsjetter.

Forslag 17: Kommunedirektøren bes gå i dialog med Østfold Kollektivtrafikk med tanke på å styrke busstilbudet mellom Remmen og byen, og Remmen og de andre byene i Østfold, særlig Fredrikstad.

Forslag 18: Kommunedirektøren bes intensivere arbeidet med i større grad å knytte studentmiljøet på Remmen til byens sentrum, og i den forbindelse også se på hva kommunen kan gjøre for å finne egnet studentlokale i sentrum.

Dekommisjonering

KrF regner med at samarbeidet som er innledet med Norsk Nukleær Dekommisjonering (NND) om nedrigging av atomreaktoren og lagring av atomavfall, vil bli formalisert. Dekommisjonering vil prege Halden-samfunnet i årtier fremover (og lengre enn det). Det er viktig at Halden utnytter de mulighetene dette gir oss. Arbeidet med dette bør være en fast del av budsjetter og økonomiplaner.

Forslag 19: Kommunedirektøren bes prioritere det videre arbeidet med dekommisjonering og hvordan dette kan utnyttes på en positiv måte for Halden kommune. Samtidig må kommunen arbeide med å gi tidlig og god informasjon til kommunens innbyggere, og skape en god dialog.

Økonomiplan for 2023 – 2026

Budsjettvedtak

KrF sitt forslag til økonomiplan for 2023-2026 vedtas i henhold til budsjettskjema;

§5-4 bev.oversikt drift	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Rammetilskudd	- 1 088 230	- 1 040 081	-1 084 696	-1 129 489	-1 168 526	-1 193 723
Inntekts- og formuesskatt	- 876 398	- 857 964	-883 243	-910 409	-938 791	-968 083
Eiendomsskatt	- 92 956	- 94 100	-90 717	-88 792	-88 866	-88 325
Andre generelle driftsinntekter	- 4 374	- 2 850	-1 750	-800	-800	-800
Sum generelle driftsinntekter	- 2 061 958	- 1 994 995	- 2 060 406	- 2 129 490	- 2 196 983	- 2 250 931
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 643 518	1 760 477	1 790 951	1 839 032	1 890 872	1 940 910
Avskrivninger	-	140 968	140 968	140 968	140 968	140 968
Sum netto driftsutgifter	1 643 518	1 901 445	1 931 919	1 980 000	2 031 840	2 081 878
Brutto driftsresultat	- 418 440	- 93 550	- 128 487	- 149 490	- 165 143	- 169 053
Renteinntekter	- 7 958	- 9 242	-13 206	-17 749	-24 157	-24 157
Utbytter	- 7 142	- 5 629	-6 930	-6 930	-6 930	-6 930
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	0	0	0	0
Renteutgifter	55 450	83 121	94 012	116 184	126 393	132 749
Avdrag på lån	134 311	93 469	168 639	174 223	175 343	186 850
Netto finansutgifter	174 662	161 719	242 515	265 728	270 649	288 512
Motpost avskrivninger	- 148 855	- 85 500	-140 968	-140 968	-140 968	-140 968
Netto driftsresultat	- 94 923	- 17 331	- 26 940	- 24 730	- 35 462	- 21 509
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	12 742	6 891	18 019	17 160	16 250	23 580
Avsetninger til bundne driftsfond	42 658	4 977	4 977	4 977	4 977	4 977
Bruk av bundne driftsfond	- 37 256	- 3 336	-3 336	-3 336	-3 336	-3 336
Avsetninger til disposisjonsfond	76 779	15 690	17 821	16 470	28 112	17 470
Bruk av disposisjonsfond	-	- 6 891	-10 541	-10 541	-10 541	-21 182
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	-	-	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	94 923	17 331	26 940	24 730	35 462	21 509
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	0	0	0	0	0

§5-4 bev.oversikt drift 2. ledd	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Fellesområder	9	-	-	-	-	-
Sentraladministrasjon	97 335	95 891	103 310	106 462	109 823	113 193
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	739 207	753 187	748 024	761 245	786 550	811 923
Kommunalavdeling Helse og mestring	697 788	685 742	701 945	722 781	747 089	771 463
Kommunalavdeling Teknisk	96 676	97 561	102 237	102 542	105 816	109 100
Fellesfunksjoner	34 262	27 895	24 233	20 283	16 055	28 801
VAR og Havn	-	-	-	-	-	-
Samfunn og samskaping	195 869	191 775	195 986	202 603	193 968	200 351
Sum bevilgninger drift, netto	1 861 146	1 852 050	1 827 269	1 875 350	1 927 190	1 977 228
Herav:						
Avskrivninger	148 855	140 968	140 968	140 968	140 968	140 968
Motpost avskrivninger	-	- 85 500	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968
Netto renteutgifter og -inntekter	22 831	34 394	34 607	34 607	34 607	34 607
Avdrag på lån	33	70	70	70	70	70
Overføring til investering	1 551	-	-	-	-	-
Avsetninger til bundne driftsfond	42 603	4 977	4 977	4 977	4 977	4 977
Bruk av bundne driftsfond	- 37 213	- 3 336	- 3 336	- 3 336	- 3 336	- 3 336
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsf	39 231	-	-	-	-	-
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 643 255	1 760 477	1 790 951	1 839 032	1 890 872	1 940 910

§5-5 bev.oversikt investering	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	
Investeringer i varige driftsmidler	524 547	669 188	722 000	212 290	350 040	445 400	
Tilskudd til andres investeringer	4 182	3 080	3 530	650	-	-	
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 411	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	
Utlån av egne midler	350	-	-	-	-	-	
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-	
Sum investeringsutgifter	531 489	673 318	726 580	213 990	351 090	446 450	
Kompensasjon for merverdiavgift	-	48 742 -	67 876 -	117 980 -	16 558 -	9 108 -	24 880
Tilskudd fra andre	-	15 896 -	95 000	- -	29 000	-	-
Salg av varige driftsmidler	-	25 709 -	10 000 -	10 000	-	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	-	422 290 -	482 500 -	519 531 -	150 222 -	324 682 -	396 940
Sum investeringsinntekter	-	512 636 -	655 377 -	647 511 -	195 780 -	333 790 -	421 820
Videreutlån		41 016	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-	41 016 -	70 000 -	70 000 -	70 000 -	70 000 -	70 000
Avdrag på lån til videreutlån		22 110	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-	37 071 -	22 000 -	22 000 -	22 000 -	22 000 -	22 000
Netto utgifter videreutlån	-	14 960	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	-	12 742 -	6 891 -	38 019 -	17 160 -	16 250 -	23 580
Avsetninger til bundne investeringsfond		16 757	-	-	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	-	366	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond		10 738	-	-	-	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	-	19 181 -	11 050 -	41 050 -	1 050 -	1 050 -	1 050
Dekning av tidligere års udekket beløp		901	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-	3 893 -	17 941 -	79 069 -	18 210 -	17 300 -	24 630
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

§5-5 bev.oversikt investering 2.ledd	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Fellesområder	198	-	26 875	6 250	7 000	100 000
Sentraladministrasjon	10 200	10 940	22 845	1 300	-	-
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	6 723	9 000	6 000	6 000	6 000	-
Kommunalavdeling Helse og mestring	10 358	33 150	5 500	2 500	-	-
Kommunalavdeling Teknisk	247 220	486 733	506 340	66 600	203 900	210 900
VAR og Havn	226 279	126 588	121 000	120 500	120 500	119 500
Samfunn og samskaping	4 657	2 777	33 440	9 140	12 640	15 000
Org. oppsett mangler	18 911	-	-	-	-	-
Investeringer i varige driftsmidler	524 547	669 188	722 000	212 290	350 040	445 400